

TÜRK ERKEKLERİYLE EVLİ OLAN VE TÜRKİYE'DE YAŞAMAKTA OLAN ÇİNLİ KADINLARIN TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA*

*Liping HU***

Öz: Cinsiyet, insan fizyolojisinin bir gerçeği olarak anatomik ve genetik anlamda erkek ve kadın olmayı ifade ederken toplumsal cinsiyet, kadın ve erkek olarak toplumun bireylere yüklediği özellikleri ifade etmektedir. Toplumsal cinsiyet sosyalleştirme süreciyle toplum tarafından oluşturulan, bireylere kadın ve erkek olmalarından dolayı atfedilen toplumsal farklılıkları vurgular. Bu çalışmada Türk erkekleriyle evli olan ve Türkiye'de yaşamakta olan Çinli kadınlar, araştırma konusu olarak alınıp toplumsal cinsiyet perspektifinden, bir Türk erkekle evli olmanın onlara yüklediği toplumsal cinsiyet rollerinin (eşlik, annelik, akrabalık) neler olduğu, bunları nasıl algıladıkları ve değerlendirdikleri incelenmiştir. Türkiye'de yaşayan Türk erkeğiyle evli olan 29 Çinli kadın, bu araştırmanın katılımcı grubunu oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş ve derinlemesine görüşme tekniği ile 1 Eylül- 10 Ekim 2020 tarihleri arasında veri toplanmıştır. Araştırmanın verileri, MAXQDA20 nitel analiz programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Türk erkekleriyle evli Çinli kadınlar, Türkiye'de yaşayan Çinli kadınlar, toplumsal cinsiyet, kadının rolleri, Türk kültürü, Çin kültürü.

A Study on the Gender Roles of Chinese Women Living in Turkey and Married to Turkish Men

Abstract: The term sex based on physiology categorizes male and female in the anatomical and genetic sense, while gender refers to the characteristics that society imposes on social individuals as males and females. In other words, gender emphasizes the social differences of males and females given to individuals by society through the process of socialization. This paper examines Chinese women married to Turkish men that live in Turkey from a gender perspective. It explains what are the gender roles (wife, mother, kinship) imposed upon them after marriage, and how they perceive and evaluate these gender roles. This study, interviewed from September 1 to October 10 2020, a total of 29 Chinese women married to Turkish men and settled in Turkey using

* Makalenin Geliş ve Kabul Tarihleri: 14.11.2021 - 20.01.2022

Bu çalışmada Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı'nda Prof. Dr. Nevin GÜNGÖR ERGAN danışmanlığında hazırlanan "Türk Erkekleriyle Evlenmiş ve Türkiye'de Yaşamakta Olan Çinli Kadınların Sosyo-Kültürel Uyum Süreçleri Üzerine Bir Araştırma" başlıklı doktora tezinin verileri kullanılmıştır.

** Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Bölümü doktora öğrencisi. lipinghu87@gmail.com, lipinghu87@sina.com, ORCID: 0000-0002-6438-4539.

in-depth interview technique in qualitative research methods, and analyzing the data with the usage of the MAXQDA20 qualitative analysis program.

Keywords: Chinese Women Married to Turkish Men, Chinese women Living in Turkey, Gender, Roles of Women, Turkish culture, Chinese culture.

Giriş

Küreselleşme ve teknolojik gelişmeler, dünya çapında uluslararası evliliklerin yaygınlaşmasını hızlandırmış; uluslararası evliliklerin yaygınlaşması ve artması ile konu giderek daha fazla araştırmacıların ilgisini çekmiş ve araştırma konusu olmuştur. Küreselleşme sürecinde uluslararası ekonomik ilişkiler, farklı ülkeler arasındaki kültürel değişimlerle birlikte diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de uluslararası evlilikler, giderek artmaktadır. Son yıllarda daha fazla yabancı kadının Türk erkekleriyle evlenerek Türkiye’ye yerleştiği görülmektedir. Mevcut literatüre göre Türkiye’de Rusya (Deniz ve Özgür, 2013, ss. 151-175; Altun ve Dinç, 2016, ss. 1-24; Erkeç, 2017, ss. 21-43), Azerbaycan (Altun ve Dinç, 2016, ss. 1-24), Kazakistan (Nakipbayeva, 2020) gibi farklı ülkelere yabancılara evlenenlerin daha önceki yıllardan itibaren yaşadıkları bilinmektedir. Ulaşım ve iletişim imkanlarının artması, uluslararası ilişkileri arttırmış; son yıllarda Vietnam, Güney Kore, Çin ve diğer Uzak Doğu ülkelerinden kadınlar da (Chan, 2017) gitgide Türkiye’de yaşamakta olan yabancı eşler olarak yaşamlarını sürdürür hâle gelmişlerdir.

1971 yılından bu yana Çin-Türkiye diplomatik ilişkilerinin resmî olarak başlamasından itibaren iki ülke arasındaki siyasi, ekonomik, toplumsal ve kültürel alanlardaki iş birliği, sürekli inişli- çıkışlı bir zeminde seyretmekte ve artış göstermektedir (Çolakoğlu, 2012, ss. 53-66). Son yıllarda Türkiye’nin “Orta Koridor” girişimi, Çin’in “İpek Yolu Ekonomi Kuşağı ve 21. Yüzyıl Deniz Yoluyla İpek Yolu”nun tekrar canlandırılması gibi girişimlerinin artmasıyla Çin ve Türkiye halkları arasında uluslararası evlilikler de giderek artış göstermektedir.

Toplumda farklı toplumsal statüleri sahip olan bireyler, bu statülerine tekabül eden farklı toplumsal rollere ve sorumluluklara sahiptirler. Zira toplumdaki bireyler, her zaman farklı sosyal ilişkiler ve sosyal durumlar içindedirler yani sıra bireylerin oynadıkları sosyal roller de farklıdır. Dolayısıyla Türk erkekleriyle evlenmiş ve Türkiye’de yaşamlarını sürdüren Çinli kadınlar, farklı bir kültürde yaşamlarını sürdürmelerinden dolayı kendi kültürlerine özgü bazı roller ve ilişkilerden daha farklı sosyal roller üstlenebilmektedirler. Bu farklılıklar, özellikle evlilik ile oluşturdukları ailelerindeki eşlik, annelik ve akrabalık gibi toplumsal cinsiyet rolleri ile kendini gösterebilmektedir. Bu çalışmada Türk erkeği ile evlenen ve Türkiye’de yaşayan Çinli kadınların gözünden farklı bir kültürde yaşamaya bağlı olarak evlilik ile kurdukları ailede özellikle eşlik, annelik, akrabalık odaklı toplumsal cinsiyet rollerini nasıl

anlamlandırdıkları ve bu çerçevede hangi sorumlulukları üstlendikleri ortaya konulmak istenmiştir. Bu bağlamda 29¹ Çinli kadın katılımcının kendi toplumlarında evli olan diğer Çinli kadınların kültürel konumlarına göre yaptıkları karşılaştırmalarla toplumsal cinsiyet rolleri ve sorumlulukları onların bakış açısı üzerinden incelenmiştir.

Türk erkekleriyle evlenmiş Çinli kadınların Türk aile hayatlarında ve sosyal yaşamda toplumsal rollerini ve sorumluluklarını incelemek için bu çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Bu çerçevede Türk erkeği ile evli ve Türkiye’de yaşayan 29 Çinli kadınla derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Çalışmanın saha araştırması sürecinin koronavirüs salgını dönemine denk gelmesi nedeniyle görüşmeler, izin verildiği takdirde tedbirler dahilinde yüz yüze, Skype programı üzerinden veya görüntülü WeChat görüşmesi olarak üç şekilde gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde, MAXQDA20 nitel analiz programı kullanılmıştır.

Çalışmanın amacı, Türkiye’de yaşayan Türk erkekleriyle evlenmiş Çinli kadınların Türk aile yapısı içerisinde yaşadıkları toplumsal cinsiyet rollerini Türk ve Çin kültürleri açısından benzer ve farklı yönleri ile betimlemektir. Çalışma, hemen hemen hiç işlenmemiş bir konuyu ele alması açısından aile sosyolojisi literatürüne katkı sağlayabilecek nitelikte ve özgün olması açısından önemlidir.

1. Araştırmanın Konusu, Amacı ve Önemi

İnsanlık tarihi boyunca kadınlar ve erkekler, dünyayı eşit olarak paylaşmamışlar ve bu eşitsizliğin olumsuz sonuçları da en çok kadınları etkilemiştir. Kadın, çağlar boyunca cinsiyeti nedeniyle ülkenin yönetiliş biçimine, dini inanışlarına ve geleneksel kültürüne bağlı olarak değişen rollere sahip olmuştur (Terzioğlu ve Taşkın, 2008, ss. 62-67)

Eski Çin toplumunda toplumsal cinsiyet rejimi, ataerkil bir kültür olarak bilinen Konfüçyüsçülüğe dayanmaktadır. Konfüçyüsçülük, bu ataerkil cinsiyet sistemini sürdürmek için kadınların düşüncelerine ve davranışlarına ilişkin “üç itaat ve dört erdem” kuralı ile kadını bir bütün olarak erkek egemenliğine sokmakta ve kadından sadece aile hayatı ile sınırlı roller, iyi bir eş ve iyi bir anne olmasını beklemektedir (Tong, 2011, s. 57). Bazı akademisyenler, Çin’in geleneksel cinsiyet modelini erkekleri sosyal katılımcılar, ailenin reisi ve sosyal hayatın katılımcıları; kadınları ise sosyal hayatın dışında, ailenin çalışanları

¹ Saha araştırması sırasında toplam 32 Çinli kadın ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir ancak bu görüşmecilerden 3’ü boşanmış olduklarından, bu makalede boşanmış olanlar hariç tutularak sadece evli olan 29 Çinli kadın katılımcıdan elde edilen veriler kullanılmıştır.

veya cinselliğin araçları olarak konumlandırıp karşıt değerler sistemi çerçevesinde açıklamışlardır (Du, 1988, s. 337).

Günümüz Çin toplumunda, özellikle 1949 yılında Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulmasının ardından kademeli olarak eski eşit olmayan cinsiyet sistemi ortadan kaldırılmış ve nispeten eşit bir toplumsal cinsiyet algısı oluşturulmuştur. Böylece bazı yazarların eserlerinde yer alan “kızlar artık serada çiçek değiller” (Tong, 2011, s. 100), “bir kadın bir erkek ile eşittir” ya da “bir erkek ne yapabiliyorsa, bir kadın da yapabilir” (Shen, 2005, s. 79) gibi eşitlikçi cinsiyet algısı giderek genel olarak Çinlilerin cinsiyet anlayışı hâline getirilmeye çalışılmakta ve kız çocukları, bu anlayışla yetiştirilmektedir. Özellikle Çin'de sanayileşme ve kentleşmenin gelişmesiyle birlikte daha fazla kadın, istihdam alanına katılmış ve katılmaktadır. Böylece, bu süreçte Çinli kadınların toplumsal cinsiyet eşitliği daha da güçlenmiş ve güçlenmektedir. Günümüzde Çinli kadınlar, toplumda giderek daha önemli sosyal roller oynamaktadırlar; eşlik, annelik ve akrabalık gibi toplumsal cinsiyet rollerinin yanında profesyonel iş kadını olarak da farklı meslekler edinmektedirler.

Türkiye’de 1940-1950’li yıllardan itibaren toplumsal yapı araştırmalarına bakıldığında, köy ve şehir ailelerinde kadın çok çalışır. Evde, tarlada her türlü zor işi üstlenir, eşi yokken başka köylere de çalışmaya gider. Yine de ailede ve evde erkeğin otoritesi hakimdir; kadın ikinci plandadır. Evde kararı erkek verir, bütçeyi erkek yönetir. Nermin Erdentuğ, bu durumu gözlem ve incelemelerine dayanarak şöyle yorumlar ve değerlendirir: Kadın erkekten daha düşük statüde olmaktan ziyade erkeğe tabidir, kadın ve erkek birbirlerini tamamlarlar. Kadının köyün sosyal hayatında erkeğinden daha az önemde bir rolü olmadığını ve hatta gerçekte, köy kadınlarının gerek kendi aileleri ve gerekse köy topluluğu içinde kendilerine has bir etkiye ve güç alanına ve birtakım tatminlere ve haklara sahip oldukları ileri sürülebilir (Erdentuğ, 1956, s. 70). Mübeccel Belik Kıray 1962 yılında Ereğli’de yaptığı araştırmada kentleşmenin ve dışa açılmanın etkisiyle anne babaların kız evlada olan güvenlerinin ve yakınlıklarının arttığını, kız evladın daha hayırlı olduğu anlayışının gelişmesiyle kız evlada dayalı geniş aile yapısının ortaya çıktığını gözlemlemiştir (Kıray, 2000, ss. 138-139). Emre Kongar, 1972 yılında yayınladığı *İzmir’de Kentsel Aile* adı eserinde ailedeki hâkim değişme eğiliminin eşlerin eşitliğine doğru geliştiğini tespit etmiştir (Kongar, 1972, ss. 122-124). Bir sonraki başlıkta açıklanacağı üzere, Türk toplumundaki değişme eğiliminin kadının değerindeki ve rollerindeki eşitliğe doğru bir değişme olduğu yönündedir ancak yine de Türk toplumunda kadının rolünün ev işleri ve çocuk bakma, yemek pişirme vb. geleneksel roller olduğunu savunan bir kesim bulunmaktadır.

Yukarıdaki açıklamaların ışığında bu araştırmanın konusu, Türk erkekleriyle evlenmiş olan Çinli kadınların Türkiye’de aile hayatında üstlendikleri rollerin ve aile sorumluluklarının incelenmesidir. Çinli kadınların Türk erkekleriyle

evlendikten sonra farklı bir kültüre sahip Türkiye’ye yerleşip aile hayatlarında toplumsal rollerini nasıl konumlandırmakta ve aile sorumluluklarını nasıl değerlendirmekte oldukları, bu çalışmanın konusunu teşkil etmektedir.

Bu araştırma, aşağıdaki soruları cevaplamayı amaçlamaktadır:

- 1) Türk erkekleriyle evli Çinli kadınlar ailelerinde hangi toplumsal cinsiyet rollerini oynamaktadırlar?
- 2) Türk erkekleriyle evli Çinli kadınlar evlilikle birlikte oluşan yeni toplumsal cinsiyet rolleri (eşlik, annelik, gelin-yenge-elti-görümce gibi akrabalık rolleri) hakkında ne düşünmektedirler?
- 3) Çalışan ve mesleği olan, Türk erkekleriyle evli Çinli kadınlar, çalışan kadın rolü ile aile içi yeni rollerini birlikte nasıl değerlendirmektedirler?

Türk akademik çevrelerinde uluslararası evlilik üzerine yapılan araştırmalara bakıldığında, uluslararası evlilik yapan kadının kendi ülkesi ile Türkiye arasındaki fiziki mesafenin daha kısa olduğu Rusya (Deniz ve Özgür, 2013, ss. 151-175; Altun ve Dinç, 2016, ss. 1-24; Erkeç, 2017, ss. 21-43), Azerbaycan (Altun ve Dinç, 2016, ss. 1-24) gibi ülkelerden gelen yabancı eşler ya da tarihi ve kültürel yakınlıklar olmasından kaynaklanan “tanıdık” olma hissiyatına sahip olan Kazakistan (Nakipbayeva, 2020) gibi ülkelerden gelen yabancı eşler üzerinde çalışmalar yoğunlaşmıştır. Farklı kültürlerle sahip olan ve uzak mesafeli ülkelerden gelerek Türkiye’de yaşamakta olan yabancı eşler üzerine yapılmış çalışmalar çok azdır. Uluslararası evlilik üzerine yapılmış olan araştırmalarda hem kültürel hem de fiziki mesafe açısından Türkiye’den çok uzak olan Çin’den gelmiş olan kadınlar üzerine yapılmış bir çalışma, hemen hemen yok denecek kadar azdır. Bu nedenle bu çalışma, Türk erkekleriyle evlenmiş ve Türkiye’de yaşamakta olan Çinli kadınları araştırma konusu olarak ele almasıyla Türk akademik çevrelerinde gerçekleştirilen uluslararası evlilikler alanındaki araştırma içeriğini zenginleştirecektir. Aynı zamanda evlilik ve aile üzerine araştırmalar, sosyolojik araştırmaların önemli bir alanıdır. Bu çalışma, Çin-Türk birlikteliğiyle kurulmuş uluslararası ailelerde Çinli kadınların sosyal rollerini ve sorumluluklarını toplumsal cinsiyet perspektifinden incelemektedir ve bir dereceye kadar uluslararası evlilikleri anlamak için bir bakış açısı sunabilmesi diğer taraftan da aile sosyolojisi literatürüne katkı sağlayabilmesi açısından önem taşımaktadır.

2. Türk ve Çin Toplumlarında Kadının Toplumsal Cinsiyet Rollerine

Her toplumda kadının ve erkeğin toplumsal rolleri, toplumsal iş bölümü konusunda kurumsal birtakım düzenlemeler mevcuttur ve bu, o toplumun sosyokültürel yapısınca belirlenir (Tong, 2011, s. 6).

“Toplumsal cinsiyet”, İngilizce “gender”den çevrilen bir kelimedir ve fizyolojik cinsiyetten (*sex*) farklı akademik bir terimdir. Fizyolojik cinsiyet (cinsiyet

olarak da bilinir), biyolojik ve genetik faktörlerle doğan ve belirlenen cinsiyeti ifade eder. Bu demektir ki “cinsiyet” bireyin anatomik ve genetik anlamda erkek ve kadın olduğunu yani kadın ya da erkek olarak gösterdiği genetik, fizyolojik ve biyolojik özelliklerini vurgular (Akın, 2007, ss. 1-9). “Cinsiyet” insan fizyolojisinin bir gerçeğidir ama toplumsal cinsiyet, böyle değildir. Daha açık belirtmek gerekirse “cinsiyet” biyolojik ve fizyolojik olarak erkek-kadın ayrımını anlatırken, “toplumsal cinsiyet” birey olarak erkek ve kadın arasındaki sosyal ilişkilere dayalı sosyal farklılıkları vurgular (Scott, 1986, ss. 1053-1075).

Toplumsal cinsiyetin bir kişinin toplum, ekonomi, kültür gibi birçok faktör tarafından belirlenen toplumsal cinsiyet özelliklerini ve cinsiyet rollerini yargılamak için sosyal bir standart olduğu düşünülebilir; erkekler ve kadınlar arasındaki sosyal ilişkileri ve farklılıkları gösterir. Toplumsal cinsiyet, cinsiyetin kültürel özelliklerini vurgular; toplum ve kültür tarafından erkeğe ve kadına erkeklik ve kadınlık olan çeşitli anlamlar verilir. İnsanlar, bu temelde toplumsal cinsiyet hakkında daha tutarlı bir biliş ve anlayış oluştururlar. Burada daha tipik olanı, erkekliğin ve kadınlığın tanımıdır. Örneğin erkeklik her zaman başarı, şöhret, saygı, güçlü, cesur, kararlı, uzun boylu, bağımsız, güvenilir, dış işleri yapma ve aile ekonomisinin ana destekçisi olma gibi özellikler ile ilişkilendirilir ancak kadınlık, temelde erkeklığe karşıt özellikte gelir. Kadınlığın özellikleri her zaman hassasiyet, yumuşaklık, güzellik, zayıflık, titizlik, fikir eksikliği, aile içi işlerin sorumluluğunu üstlenebilme, sıkı çalışma, tahammül etme ve hoşgörü ile ilişkilendirilir (Shen, 2005, s. 36; Tong, 2011, s.175; Bao, 2013, s.18).

Toplumsal cinsiyet kavramı, temel olarak bireyin eril veya dişil oluşunu vurgular çünkü toplumda her zaman erkek rolü ve kadın rolü mevcut olmuştur. Cinsiyet rolü, kadının ve erkeğin cinsiyet yapılarıyla yakından ilgili olan kurumsal bir düzenlemedir (Connell, 1987, ss. 48-50). Kadınların sosyal rollerinin ev işlerinin yönetimi, yaşlılara ve çocuklara bakma gibi cinsiyet özellikleriyle tutarlı olduğu ve erkeklerin sosyal rollerinin ise üretimi yönetmek, rekabet etmek için cesur olmak ve ailenin hayatta kalmasının destekçisi olmak gibi cinsiyet yapısıyla tutarlı olduğu düşünülür. Ev içi iş bölümü perspektifinden, kadınların çocuklarına bakmaları ve aileleriyle ilgilenmeleri konusunda ana sorumluluğu üstlendiği toplumu inşa etmesini gerçekleştirmek için insanlar, kadınlara yumuşaklık, kibarlık, naziklik ve başkalarını düşünme gibi “kişilik mizacı” verirken erkeklere maceracılık, cesurluk, bağımsızlık ve saldırganlık gibi erkeklik özelliklerini vurgulamak için avcı ve/veya savaşçı rolü vermişlerdir (Freedman, Sears ve Carlsmith, 1989, ss. 687-723; Tong, 2011, s. 78). Aslında erkekler de çocuklarına ve ailelerine yumuşaklıkla ve şefkatle davranır, kadınların yaşamlarında da cesur ve bağımsız yönleri vardır ancak sağlaştırılmış cinsiyet mizacı, insanların deneyimlerinden önce mevcut olduğu için bu cinsiyet mizaçları göz ardı edilir veya zayıflatılır.

2.1. Türk Toplumunda Kadının Toplumsal Cinsiyet Rollerine

Bir üst başlıktaki açıklamamızda Cumhuriyet öncesi Türk toplumunda ataerkil bir cinsiyet düzeninin egemen olduğunu; köyde, kasabada ve şehirde geleneksel kadın rolünün ev içi işlerle sınırlı kaldığını hatta statü olarak da kadının erkeğe nazaran ikinci planda kaldığını belirtmiştik. Özellikle 29 Ekim 1923’te kurulan Cumhuriyet yönetimi ile birlikte kadın erkek eşitliği ile ilgili olarak ilerlemeye yönelik birçok adım atılmıştır. 1926 yılında kabul edilen Medeni Kanun, Türk aile yapısında büyük dönüşümlere yol açmıştır. Bu kanunla evlilik kurumu, yasal güvence altına alınmış; gerek aile mallarının yönetiminde gerekse mirasın paylaşımında kadın ile erkek eşit haklara sahip olmuştur. Daha sonra yapılan çeşitli yasal ve kurumsal düzenlemelerle toplum hayatında kadın erkek eşitliği konusunda önemli oranda yol alınmıştır. Buna rağmen Türk kadınının toplumsal hayata ve iş hayatına katılımı, erkeklerle eşit düzeye ulaşamamıştır.

Türk toplumunda evlilikle birlikte kadınların eşlik ve annelik rolleri, teşvik edilmekte ve ön plana çıkmaktadır. Erkekler, kamusal alanlara katılmaya yönlendirilirken kadınlar; eşleri, çocukları ve ev işleriyle ilgilenmeye yönlendirilmektedirler. Bazı çalışan kadınlar bile asıl görevlerinin ev içinde olduğuna vurguda bulunmaktadır (Bingöl, 2014, ss. 108-114).

Vatandaş’ın araştırmasına göre kadınlar için en kadınsı işin çocuk hastalanınca bakmak ve çocuk için yemek hazırlamak olduğu; yemek pişirmek, bulaşık yıkamak, temizlik yapmak, çamaşır yıkamak, ütü yapmak, çocuğu giydirmek gibi işlerin bunun ardından geldiği görülmüştür. Erkekler açısından da en kadınsı işin çocuk hastalanınca bakımını üstlenmek, bundan sonra da çocuk için yemek hazırlamak, yemek pişirmek, temizlik yapmak ve bulaşık yıkamak, çamaşır yıkamak, ütü yapmak, çocuğu giydirmek olduğuna inanılır. Kadınlar açısından en erkeksi işlerin tamirat yapmak ve resmî kurumlarda iş yapmak, erkeksi yönü baskın olan diğer işler, aile bütçesini düzenlemek, aile bireylerinin davranışlarını belirlemek, çocukla oynamak, evin kapısına veya zile ismini yazdırmak olduğu kabul edilmektedir. Erkeklerin en erkeksi gördükleri işler; resmî kurumlarda iş yapmak, ev içi tamirat, evin geçimini sağlamaktır ve erkeksi yönü baskın olan diğer işlerin de alış-veriş yapmak, aile bütçesini düzenlemek, aile bireylerinin davranışlarını belirlemek, çocuğa isim vermek, çocukla oynamak, oturulacak muhite karar vermek, ailenin reisliğini yapmak olduğuna inanılır (Vatandaş, 2007, ss. 29-56).

Nilgün Çelebi, 1986 yılında Türkiye’deki 67 ili temsilen yedi bölgeden 11 ilden seçtiği 1100 kişilik örneklem üzerinde gerçekleştirdiği araştırmasında (Çelebi, 1990) kadınların kendi rollerine ilişkin olarak kendilerinin sahip oldukları tutumların neler olduğunu araştırmayı amaçlamıştır. Çelebi’nin araştırmasında üst tabaka en eşitlikçi, orta tabaka daha az, alt tabaka ise en az eşitlikçi tutumlara sahiptir. Eğitim, bir kadının eşitlikçi tutuma sahip olması hususunda

bize en yüksek kestirimde bulunma imkanını veren değişkendir. Yine kadınların cinsiyet rol tutumlarının başta çalışma koşulları ve eğitimleri olmak üzere kadınların sosyal ve demografik özellikleriyle ilişkili olduğu bulunmuştur. Eşitlikçi tutuma sahip kadınlar, geleneksel tutuma sahip kadınlarla başa baş bir dağılım sergilemişlerdir. Çelebi'ye göre bu tutum, kadınların eşitlikçi tutumlar benimseme eğilimlerinin sanılandan çok daha hızlı bir gelişme içinde olduğunu göstermektedir.

2010 *Türkiye Aile Değerleri Araştırması*'nın verileri, Türk toplumunda kadının toplumsal cinsiyet rollerindeki değişimi hakkında fikir vermektedir. Bu araştırmada kadını ev içi rolleri ile sınırlandıran ve bu rollerini ön plana çıkaran “Bir kadının asıl görevi çocuk bakımı ve ev işleridir” ifadesi, 6035 kişilik katılımcı grubun %50,8'i tarafından desteklenmektedir. Bu kanaate destek vermeyenlerin toplam oranı ise % 31,3'tür. Kadının asıl görevini ev içi rollerle sınırlayan bu değer ifadesine katılan kadınların oranı, ortalamanın altındadır. Yaş kategorileri yükseldikçe katılanların oranı, ortalamanın üzerine çıkmaktadır. Eğitim düzeyi yükseldikçe kadının bu rolünü onaylamayanların oranı, artmaktadır. Bu açıdan kırsal kesim ile kentsel kesim ve bölgeler açısından da farklılık görülmektedir. Kentsel kesim ile Doğu Karadeniz ve Batı Marmara bölgelerinde bu görüşe katılım oranı düşüktür. Sosyo-ekonomik düzey açısından bakıldığında da üst ve orta üst düzeydekilerin bu ifadeye katılım oranları düşüktür (TADA, 2010, s. 98).

2010 *Türkiye Aile Değerleri Araştırması*nda erkeği de ev içi işlerden sorumlu tutan “Ev işlerinde kadın kadar erkek de sorumludur” ifadesine katılanların toplam oranı % 64,1'dir. Bu ifadeye erkeklerin ve kadınların verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir farklılık, tespit edilmemiştir. Yaş kategorisi açısından da anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Kadın rolleri ile ilgili veriler birlikte değerlendirildiğinde, kadının çocuk bakımı ve ev iç rollerini ön plana çıkaran değerlerin kaybolmaya yüz tuttuğu, bunun yerine erkeği de ev işlerinden sorumlu tutan bir yargının öne geçtiği söylenebilir. Başka bir deyişle kadın rolleri ile ilgili geleneksel kalıpların değişmekte olduğu, yerine eşitlikçi bir anlayışla ev içi işlerin birlikte iş birliği ile yaptıkları görevler olarak algılandığı sonucu çıkarılabilir (TADA, 2010, s. 100).

2010 *Türkiye Aile Değerleri Araştırması*'nda “İş hayatında kadınlar erkeklerle aynı ortamda çalışabilir” şeklindeki kadın rollerini belirlemeye yönelik konuda katılımcıların %71'i olumlu, %9,2'si olumsuz kanaat belirtmişlerdir. Kararsızların oranı ise %13,6'dır. 1970-1980'li yıllarda kadının eğer ihtiyacı varsa çalışabileceğini ancak çalışma ortamlarının farklı olması gerektiğini düşünenlerin sayısı az değildir. Bugün itibariyle kadınların erkeklerle aynı ortamda çalışabilecekleri hususu, üzerinde fikir birliğinin sağlandığı bir kanaat olarak Türk aile değerleri arasında yerini almıştır denebilir (TADA, 2010, s. 96).

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü’nün 2013 yılında kırsal bölgelerden ve kentlerden seçilmiş toplam 11.794 kişilik örneklem üzerinde yürütülen *Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması* verilerine göre kadınların %75’i “Yemek yapma, bulaşık-çamaşır yıkama, ütü ve temizlik yapma gibi ev işlerini erkekler de yapmalıdır” ve “Kadınlar siyasette daha çok yer almalıdır” ifadelerine katılmaktadır. Bununla birlikte kadınların %52’si “Küçük çocukları olan kadınlar çalışmamalıdır” ifadesine katılmaktadırlar (TNSA, 2013, ss. 190-191).

Yine Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü’nün 2018 yılında yedi bölgedeki kırsaldan ve kentlerden seçilmiş toplam 15.834 kişi üzerinde gerçekleştirilen *Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması* verilerine göre Türkiye’de araştırmadan önceki son 12 ay içinde 15-49 yaş grubundaki hâlen evli kadınların %32 gibi küçük bir oranı, çalışma hayatında yer almışken aynı yaş grubundaki eşlerinin %94’ü çalışma hayatında yer almıştır (TNSA, 2018, ss. 31-32).

2017 TÜİK verilerine göre Türkiye’de 2017 yılında işgücüne katılım oranı kadınlarda %33,6; erkeklerde %72,5 olarak gerçekleşmiştir. Bu veriler de kadınların işgücüne katılımının düşüklüğünü göstermektedir (İKV, 2019, s. 10).

Yukarıda adı geçen araştırmalardaki kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve kanaatleri olarak ortaya çıkan görüşler, verilen rakamlar ve oranlar Türk toplumunda kadınların ve erkeklerin cinsiyet rolleri üzerine eşitlikçi görüşlerin gittikçe artma eğilimi gösterdiğini ancak kadının ve erkeğin toplumsal rollerinde ve sorumluluklarında hâlen belirgin cinsiyet farklılıklarının bulunduğunu ortaya koymaktadır.

2.2. Çin Toplumunda Kadının Toplumsal Cinsiyet Rollerine

Geleneksel Çin toplumunun kültürel sistemi, esas olarak Konfüçyüsçülüğe dayanmaktadır. Konfüçyüsçülük, kültürel bir düşünce sistemidir ve bir tür ataerkil kültür olarak bilinir. Ataerkil cinsiyet kültürünü sürdürmek için Konfüçyüsçü sistem, kadınların düşüncelerine ve davranışlarına ilişkin düzenlemeyi “Üç İtaat ve Dört Erdem” kuralı ile net bir şekilde yapmış ve disiplinli bir şekilde yürütmüştür (Li, 2013, ss. 61-65). Bu sistemdeki “üç itaat” bir kadının babasına, kocasına ve oğluna itaat etmesi anlamına gelmekte; “dört erdem” kadının sözleri, kadının görünüşünü ve kadının becerisini ifade etmektedir (Tong, 2011, s. 56; Li, 2013, ss. 61-65). “Üç İtaat ve Dört Erdem”in toplumsal cinsiyet disiplini, kadını bir bütün olarak erkek egemenliğine sokmakta ve bu nedenle kadından sadece aile hayatı ile sınırlı olan iyi bir eş ve anne olması beklenmektedir.

Geleneksel toplumsal cinsiyet kültürü temel olarak şu yönlerde yansıtılır: Birincisi, toplumsal kimlik ve statü açısından kadınlar, erkeklere güçlü bir

şekilde bağımlıdırlar ve erkeklere itaat etmektedirler (Li, 2013, ss. 61-65). İkinci olarak, iş bölümü bakımından, esas olarak “Erkekler dışarıya, kadınlar içeriye hakimdir” ilkesi ile geleneksel iş bölümü gösterilmiştir. Bu ilke ile kadının rol dağılımı, bilinçli olarak özel hayat alanında (aile) sınıflandırılmış olup kadın, evde iyi bir eş ve iyi bir anne olarak düşünülürken erkeklerin faaliyet alanı, kamusal alanlardır ve şöhret kazanmaya çaba göstermeye ve sosyal roller oynamaya teşvik edilirler (Tong, 2011, s. 32). Üçüncüsü, evlilik ve aile bakış açısından kadının “evli kadın olma” ve “annelik” rolleri vurgulanırken, erkeğin evin reisi konumu vurgulanmaktadır. Bazı akademisyenler, Çin’in geleneksel cinsiyet modelini erkekleri sosyal katılımcılar, ailenin reisi ve sosyal hayatın lideri olarak, kadınları ise sosyal hayatın dışında, ailenin çalışanı, özel hayatın yandaşları veya cinselliğin araçları olarak karşıt değerler sistemi çerçevesinde özetlemiştirler (Du, 1988, s. 377).

Çin toplumunda zamanla meydana gelmiş olan değişimlerle, özellikle 20. yüzyılın başlarında Yeni Kültür Hareketi'nin başlamasıyla birlikte uzun süredir aile içinde hapsedilmiş olan “kadınlar” topluma ve daha geniş toplumsal hayata kademeli olarak girmeye ve rollerini yeniden şekillendirmeye başlamışlardır. Özellikle, 1949'da Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşundan bu yana iktidar partisi olarak Çin Komünist Partisi, kadınların özgürlüğünü ve kurtuluşunu aktif olarak destekleyip kadınları evlerinden çıkmaya ve çeşitli üretim alanlarına katılmaya teşvik etmiştir. Bu süreçte “kadınlar gökyüzünün yarısını tutabilir” sloganı, giderek toplumsal cinsiyet eşitliğini somutlaştıran en önemli ve temsili slogan hâline gelmiştir. Kadın-erkek eşitliğine ilişkin toplumsal algının derinlemesine gelişmesiyle birlikte “Kadın olarak bir erkekle aynısınız, bir erkek gibi çalışmalı ve yaşamalısınız” anlayışıyla farklılaşmamış toplumsal cinsiyet eğitimi, giderek Çin halkları tarafından genel kabul gören bir toplumsal cinsiyet düzeni hâline gelmiştir. Bu bağlamda daha fazla Çinli kadın, gitgide aile/özel hayat alanından çıkıp kamusal/toplumsal alana girmektedir. Dünya Bankası verilerine göre 2019'da Çin'de kadının (15+ yaş kadın nüfusunun yüzdesi) işgücüne katılım oranı, yaklaşık %61'e ulaşmıştır². Kadınların toplumsal işgücüne katılımıyla üzerlerindeki kısıtlama yavaş yavaş kalkmış; sadece eş, anne ve ev hanımı rollerini değil, eşleri gibi dışarıda çalışıp aileyi geçindirme sorumluluğunu da üstlenmişler ve ailenin destekçisi olmuşlardır. Bu durumda Çinli kadınların rolleri çeşitlenmiştir.

² <https://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.CACT.FE.ZS>, Erişim tarihi: 15.06.2021.

3. Araştırmanın Bulguları

Bu araştırmanın bulgularını iki başlık altında açıklamak mümkündür:

3.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik ve Kültürel Özelliklerinin Betimlenmesi

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri

Katılımcılar (Kod isim)	Yaş	Öğrenim düzeyi	Mesleği	Türk Eşin yaşı	Evlilik süresi (yıl)	Çocuk sayısı	Aile tipi	Ailenin mali durumu	Kaçınıcı Evliliği
K1	40	Ön Lisans	Öğretmen	44	12	1	Çekirdek	Orta gelirli	İlk
K2	31	Yüksek Lisans	Serbest iş	33	2	0	Çekirdek	Orta gelirli	İlk
K3	37	Yüksek Lisans	Ev hanımı	33	10	2	Çekirdek	Orta gelirli	İlk
K4	62	Doktora	Öğretmen (Profesör)	70	38	2	Çekirdek	Orta gelirli	İlk
K5	57	Lisans	Öğretmen	67	16	1	Çekirdek	Düşük orta gelirli	İkinci
K6	42	Lisans	Ev hanımı	52	19	2	Çekirdek	Düşük orta gelirli	İlk
K7	25	Lisans	Ev hanımı	28	2	0	Çekirdek	Düşük orta gelirli	İlk
K8	31	Lisans	Serbest iş	31	3.5	1	Çekirdek	Yüksek gelirli	İlk
K9	42	Lisans	Ev hanımı	44	19	2	Çekirdek	Orta gelirli	İlk
K10	38	Lisans	Personel	41	12	2	Çekirdek	Orta gelirli	İlk
K11	33	Lisans	Kendi işi	29	4	0	Çekirdek	Orta gelirli	İlk
K12	32	Doktora	Araştırmacı	36	6	0	Çekirdek	Yüksek gelirli	İlk
K13	38	Ön Lisans	Kendi işi	48	9	1	Çekirdek	Yüksek gelirli	İlk
K14	39	Lisans	Ev hanımı	37	6	2	Çekirdek	Orta gelirli	İlk
K15	36	Lisans	Serbest iş	37	6	2	Çekirdek	Yüksek gelirli	İlk
K16	32	Doktora	Öğretmen (Profesör)	35	9	2	Çekirdek	Yüksek gelirli	İlk
K17	38	Lisans	Ev hanımı	61	5	0	Çekirdek	Orta gelirli	İlk
K18	32	Lisans	Personel	33	7	1	Çekirdek	Yüksek gelirli	İlk
K19	41	Lisans	Kendi işi	31	4	0	Çekirdek	Orta gelirli	İlk
K20	36	Lisans	Personel	34	8	1	Çekirdek	Yüksek gelirli	İlk
K21	39	Lisans	Ev hanımı	46	12	1	Çekirdek	Düşük orta gelirli	İlk
K22	31	Lisans	Ev hanımı	41	4	0	Çekirdek	Orta gelirli	İlk
K23	29	Lisans	Ev hanımı	28	3	0	Çekirdek	Yüksek gelirli	İlk
K24	35	Lisans	Serbest iş	37	4	0	Çekirdek	Orta gelirli	İlk
K25	34	Lisans	Serbest iş	54	9	0	Çekirdek	Orta gelirli	İlk

K26	38	Lisans	Öğretmen	45	12	1	Çekirdek	Yüksek gelirli	İlk
K27	27	Yüksek lisans	Serbest iş	31	2	1	Çekirdek	Yüksek gelirli	İlk
K28	28	Lisans	Personel	29	1	0	Çekirdek	Düşük orta gelirli	İlk
K29	31	Lisans	Personel	46	5	2	Çekirdek	Orta gelirli	İkinci

Yukarıdaki tablodan da görüleceği üzere araştırmacının katılımcı grubunun demografik özelliklerine bakıldığında;

Katılımcı grubundaki kadınlardan 2'i 50-62 yaş aralığında, 13'ü 36-49 yaş aralığında, 14'ü 25-35 yaş arasında bulunmaktadır.

Eğitim düzeyi açısından 29 katılımcıdan 2'sinin ön lisans, 3'ünün Yüksek Lisans, 3'ünün Doktora, kalan 21 kadının lisans mezunu oldukları tespit edilmiştir.

Meslek/çalışma durumu açısından incelendiğinde 8'i kendi işinde veya serbest bir işte çalışmakta, 12'si kadın öğretmen, personel gibi meslekleri icra etmekte ve 9'u ev hanımı statüsünde bulunmaktadır.

Katılımcıların tamamı, çekirdek aileleriyle yaşamaktadırlar. Katılımcılarından 2'si, ikinci evliliğini sürdürmektedir; diğerlerinin ise ilk evliliğidir.

Bu araştırmaya katılan evli kadınlardan 18'i çocuk sahibidir dolayısıyla annelik rolüne sahiptir. Aynı zamanda, Türkiye'de yaşayan ve Türk erkekleriyle evlilik yapmış Çinli kadınların 20'sinin çalıştığını söylemek mümkündür. Katılımcıların meslekleri ve iş durumları incelendiğinde, bu katılımcıların arasında sadece 9'unun ev hanımı olduğunu ve birkaçının Koronavirüs salgını yüzünden işsiz kalıp ev hanımı olmak zorunda kaldıklarını belirtmek gerekir. Başka bir ifadeyle, katılımcı grubundaki Çinli kadınların 20'si tam zamanlı veya yarı zamanlı olarak iş hayatında yer almaktadır.

3.2. Katılımcıların Kadının Toplumsal Cinsiyet Rollerine Üzerine Görüşleri

Türk erkeği ile evlenen ve Türkiye'de yaşayan Çinli kadınların gözünden farklı bir kültürde yaşamaya bağlı olarak evlilik ile kurdukları ailede özellikle eşlik, annelik, akrabalık odaklı toplumsal cinsiyet rollerini nasıl anlamlandırdıkları ve bu çerçevede hangi sorumlulukları üstlendikleri; eşlik rolü, annelik rolü ve akrabalık rolü olmak üzere üç başlık altında incelenebilir.

3.2.1. Eşlik Rolü

Aile, bir kadının ve bir erkeğin evlilik yoluyla kurdukları bir birliktir. Aynı zamanda hemen her zamanda ve toplumda görülen evrensel bir kurumdur. Tıpkı araştırmaya katılan bir kadının dediği gibi, aile yüz yüze ilişkilerin yaşandığı bir birincil gruptur; "Hayatta birlikte yaşayan karı koca bir insanın iki eli gibi, sol el sağ elden ayrılmaz, sağ el de sol elden ayrılmaz. İki kişi, sen bana yardım

edersin, sana ben yardım ederim, iki kişi birlikte olduğunda yaşamak daha güzel olacak” (K5). Bu nedenle, ister bir koca olarak bir erkek, ister bir eş olarak bir kadın olsun, ailedeki kendi eşlik rolünü gereği gibi oynamak için elinden geleni yapmaya çalışır. Evlilikte bir erkek için kadın, öncelikle bir eş olarak sosyal bir rolü ve aile sorumluluğunu üstlenir. Araştırmada “Siz aile içinde hangi rollerinizin ve sorumluluklarınızın olduğunu düşünüyorsunuz” şeklindeki soruya kadınların hemen hepsi ailede bir eş olarak rol oynadıklarını ve ailenin iyi bir yöneticisi olduklarını, eş olarak aileye bakma, yemek pişirme, ev işleri yapma, aile hayatını yönetme dahil olmak üzere asıl ailevi sorumlulukları olduğunu düşünmüşlerdir.

Şu anda çocuğumuz yok, bu bakımdan evdeki rolümüz ve sorumluluklarımız daha kolay ve basit. Aile içinde bir eş gibi bir rol ve sorumluluğum olduğunu sanırım. Şimdi Koronavirüs salgını nedeniyle geçici olarak işsizim ve evde kalıyorum. Evde kaldığımda yemek yapmak, ev düzenlemek, temizlik yapmak, çamaşır yıkamak gibi çoğu ev işlerini ben kendiliğinden yapıyorum. Bir ailede erkek çalışıyorsa ve kadın geçici olarak çalışmıyorsa, kadın eve bakmalı ve evdekilerle ilgilenmelidir. Ancak kadın da işe gidiyorsa, erkeğin de aileye bakma sorumluluğu vardır, yani evdeki işleri çiftler birbirleriyle paylaşmalıdır, bir kişi bir şeyi tamamen yapamaz, çiftler karşılıklı birbirlerini anlamalı ve birbirleriyle paylaşmalıdır (K7).

Aile, bir erkek ve bir kadın tarafından kurulan bir yaşam topluluğudur ve bu yaşam topluluğunda ailenin iş bölümü bakış açısından, kadının kadınlığı ve cinsiyet özellikleri temelinde düşünüldüğünde bir eş olarak kadınlar, evde yemek pişirmek, çamaşır yıkamak, temizlik yapmak, aileyle ilgilenmek gibi ev işlerini daha çok üstlenseler de araştırmaya katılan çoğu kadın artık evde itaatkar bir eş değil, Türk eşyle görece eşit statüde bir eş olmuş ve Türk eşinin ev işlerini onunla paylaşmasını ve aile meseleleri hakkında ikisinin birlikte karar vermesini istediklerini belirtmişlerdir. Zira ailenin sağlamlığı üzerine yapılmış olan bazı çalışmalarda ev işlerinin bölünmesi, kadının ailedeki statüsünün bir göstergesi olarak kabul edilmiştir (Wang, 2009, ss. 62-68; Liu, Tong ve Fu, 2015, ss. 109-136). Birçok Çinli kadın ev işlerini Türk eşleri ile birlikte yaptıklarını belirtmişlerdir (K1, K3, K8, K12, K15, K16, K18, K19, K20, K23, K26, K27, K28). Örneğin, bunu K26, şu şekilde ifade etmiştir:

İki kişi bir aile kurar, neden birbirleriyle ev işini paylaşmıyor, biri ev işleri yapıyor da, diğeri neden duruyor ve oturuyor, neden kadın her zaman böyle bir hizmet sunma durumunda? Benim için bu kabul edilemez, çünkü herkes bağımsızdır. Evlenmeden önce, bu konu hakkında eşimle açıkça konuşmuştum, ben senin aksesuarın değilim, biz iki ayrı bireyiz ve sonra bir aile kuracağız, umarım evdeki her şeyi beraber yaparız, ailenin her şeyinin benim üzerime kalmasını istemiyorum, dünyada hiçbir ülkenin kanunda ev işinin kadın tarafından yapılması gerektiği yazılı değil dedim. Evlendiğimizden itibaren ev işlerini birlikte yapıyoruz ve

ailemizde hiçbir iş bir kadının işi değildir, bizim ailede sorumluluğumuz da bir paylaşım. Örneğin, elektrikli süpürge kullanıp yeri süpürüyorsam, eşim yerleri siliyor, aramızdan biri banyoyu yıkıyor ve biri de mutfakı temizliyor. Bu yüzden, evde hepimiz bağımsız, evdeki her işi ikimiz beraber yapıyoruz (K26).

Aile meselelerinde karar verme konusuna gelince, araştırmaya katılan birçok kadın; günlük aile yönetimi, aile içinde önemli konular ve çocukların eğitimi dahil birçok aile meselelerine karar verirken karı koca birlikte kararlar aldıklarını söylemiştir (K1, K2, K3, K4, K7, K9, K10, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K24, K25, K26, K27, K28, K29). Bu demektir ki Çinli kadınların çoğu, sadece bir eş olarak aile sorumluluklarını üstlenmekle kalmaz, aynı zamanda bir eşlik rolü olarak aile meselelerinin karar alma süreçlerine de katılırlar.

Aile içinde her şey ikimiz tarafından birlikte yapılıyor. Bir karar verirken ben ve eşim ikimiz karşılıklı bir münazara yapıp karar veriyoruz. Evde bir şey satın alacaksak veya bir şey yapacaksak o her zaman benim fikrimi sorar. Mesela evde bir mobilya satın alırken biz bunu satın alıp almayacağımızı konuşup tartışıyoruz ve sonra ikimiz birlikte karar veriyoruz. Zaten ikimiz de çok demokratik bir durumdayız. Mesela, tatil yaparken, nasıl bir tatil yapacağız, nerede tatil yapacağız gibi konular için önce yine de ikimizin de konuşmamız gerekiyor. Çünkü tatil yapmak ikimizin ortak bir kararı olmalıdır. Tatil yapmayı planlarken ikimizin düşüncelerini de düşünmemiz gerekiyor. Mesela, bir ev veya araba satın alma gibi aile içinde önemli konularda karar vermek ikimizin birlikte tartışmasının sonucu olmalıdır. Bir evi ve (veya) arabayı satın alıp almamaya genelde ikimiz beraber konuştuktan sonra karar veririz (K18).

Çocuğun eğitimi konusunda, ben ve eşim birlikte ilgileniyoruz ve karar alıyoruz. Çocuğu nerede ve hangi okula göndereceğimiz ve çocuğa nasıl bir eğitim vereceğimiz gibi çocuk eğitimi konusunda genelde ikimiz birlikte konuştuktan sonra karar veririz. Her ailenin çocuğunun eğitiminde farklılıklar olduğuna inanıyorum. Çocuğun eğitimi konusunda düşünce farklılıklarımız olsa, kendi görüşlerimi ve onun görüşlerini listeleyip, ona neden yanlış olduğunu düşündüğümü ve kendi fikirlerimi anlatırım. Ama çocuğun eğitimi konusunda, babası ve benim ortak bir prensibimiz var, gelecekte ne yaparsa yapsın, önce iyi bir insan olmalıdır (K26).

3.2.2. Annelik Rolü ve Sorumluluğu

Daha önce bahsedildiği gibi Türk erkekleriyle evlenmiş olan Çinli kadınların büyük bir kısmı, annelik rolünü üstlenmektedir. Araştırmada, Türk erkekleriyle evlenmiş olan Çinli kadınların ister ev hanımı olsun ister Türk eşi gibi para kazanan kadın olsun, ailedeki anne olarak rollerini ve sorumluluklarını, özellikle anne olduktan sonra, anneliğin önemini vurguladıkları görülmektedir

(K1, K3, K6, K8, K9, K10, K13, K15, K16, K18, K26, K28, K29). Örneğin bir anne olarak K9, evdeki rolünü ve sorumluluklarını şu şekilde düşünmüştür:

Bence evde bir anne olarak benim sorumluluğum çok önemli ve aile ile ilgilidir. Gerçekten bir ailede annenin olmadığı ailede her şey altüst olur ve aile tamamen dağılık olabilir. Çocukların hayatları da çok gevşek olur ve hiçbir şeyi yapamazlar. Evdeyken onlara iyice bakabiliyorum. Anne olmadığı evde temizlik, yemekler veya yaşam alışkanlıkları ve çalışma alışkanlıkları olsun, hayatımızın her alanında düzeni sağlamak zor olur, ancak anne olduğunda evdeki her şey düzenli ve temiz olur (K9).

Bazı kadınların çocuk sahibi olduktan sonra çocuk, hayatlarında birinci sırada yer almaktadır. Bu nedenle kadınlar, annelik yaparken çocuklara bakmak ve aileyle ilgilenmek için hayatta ve işte anne olarak kadınların uzlaşmalar yapması gerektiğine inanmaktadırlar. Araştırmaya katılan birkaç Çinli kadın, çocuğa iyi bakmak için İnternet üzerinden uzaktan çalışmayı tercih etmiştir (K8, K10, K15, K27). Mesela, bu noktada K27, şunları söylemiştir:

“Ben şu anda İnternet üzerinden uzaktan çalışıyorum, çünkü oğlum hala çok küçük ve ona bakmam gerekiyor, oğlum için dışarı çıkıp ofiste çalışmak istemiyorum.” (K27)

Ayrıca yapılan görüşmelerde K11 gibi birkaç katılımcı kadın, gelecekte iyi bir anne rolünü oynayabilmesi ve çocuklarına ve ailesine daha fazla zaman ayırabilmesi için İnternet üzerinden uzaktan çalışmayı seçtiklerini söylemiştir.

“Şimdi evde internet üzerinden tasarım olarak yarı zamanlı iş yapıyorum. Eğer ileride bir çocuğum olursa, umarım hem çocuğumla ilgilenebilir hem de çalışabilirim. Bence uzaktan çalışmak benim için daha kolay olacaktır” (K11).

Bunlar dışında, birkaç kadın çocuğuyla ve aileyle iyice ilgilenmesi için yüksek ücretli bir işten vazgeçip “sıkıcı bir ofis işi”ni yapmayı seçmiştir. Bu durumu K28, şöyle dile getirmiştir:

Ben doğum yaptıktan sonra bir süre evde çocuklarla ilgilendim. Bana göre kadınlar için, çocuklarla ilgilenmek çok önemli bir sosyal görev ve kadın değeri. Bir kadın olarak maddi olarak bağımsız olursanız, başkaları size saygı duyar, ben buna pek katılmıyorum. Bazı kadınlar, özellikle bazı Çinli kadınlar finansal bağımsızlığı ve ardından kişilik bağımsızlığını savunuyorlar, ama çocuklarını son sıraya koyuyorlar, aslında buna ben şahsen katılmıyorum. Doğurduğunuz çocuklar kendi çocuklarınız, başkalarını doğurduğunuz anlamına gelmez. Çocuklarınız varsa, çocuklar hayatınızda birinci sırada yer almalı ve ailede önce gelmelidir. Mesela eskiden ben mermer işleri yaptım ve o sırada gelirim çok yüksekti, ama çocuklara sahip olduğum için her zaman dışarı çıkamıyorum. Aileme ilgilenmem ve çocuklarıma bakmam gerekiyor. Bu nedenle çok iyi iş fırsatlarından vazgeçtim ve sonra çok sıkıcı bir ofis işini seçiyorum ve

onu yapıyorum. Aile açısından, kadınların bazen seçim yapması ve bazı ayarlamalar yapması gerekir (K 28).

Bununla birlikte, anne olarak kariyer veya iş, aile ve çocuklar arasında bir çatışma olduğunda ve ikisi arasında bir seçim yapmaları gerektiğinde kadınlar, işten vazgeçip aileye dönmeyi ve evde çocuklarıyla birlikte eşlik ederek onları büyütmeyi seçmektedirler. Bu araştırmada birkaç kadının anne olduktan sonra küçük çocuklarına bakmak için geçici olarak ev hanımı olmayı seçtiği gözlemlenmektedir (K3, K9, K10). Örneğin, çifte yüksek lisans sertifikasına sahip olan K3, küçük çocuğuna bakmak için doğum yaptıktan sonra sevdiği işten ayrılmıştır.

Bence bir kadın olarak kariyer odaklı olsanız da olmasanız da, hamile olduğunuzda, çocuklara sahip olduğunuzda, çocuklara bakmanız ve çocuk yetiştirmeniz gerektiği sürece, ailedeki sorumluluğunuz çok önemli ve ailede ikinci sırada olamazsınız. Aile için çok şey yapmalısınız. Eğer size yardımcı olabilecek olanlar yoksa, ancak aileniz ve kariyeriniz bu ikisiyle de ilgilenenekseniz, bu imkânsız. Şu anda ben tek başıma çocuklara bakıyorum, işe gitmek istiyorum ama imkânsız. Bu yüzden çocuklara bakmak için işimi bıraktım. Benim için aile samimiyeti ve mutluluğu her şeyden daha önemlidir. Bana göre, ister eşin ile ilişkide olsun, ister çocuklarıyla olan ilişkide olsun, aile samimiyeti ve mutluluğu birinci sırada olmalıdır, çocuklar, eş, aile için mümkün olduğunda çok şey yapacaksınız. Kısacası, kadınlar için aile ile ilgilenmek, çocukları yetiştirmek, çocukları eğitmek de dâhil olmak üzere bu sorumluluklar çok önemlidir (K3).

3.2.3. Akrabalık Roller

Türklerle evli olan Çinli kadınların Türkiye'deki aile hayatında çeşitli sosyal rollere sahip oldukları; eşlik, annelik ve ev hanımı olmanın yanı sıra gelin (veya akrabalık) rolü oynadıkları da söylenebilir. Bir gelin olarak bu Çinli kadınların aile hayatlarında sadece kayınpederleri ve kayınvalidelerine saygı duymak ve nazik bir şekilde davranmak dahil olmak üzere gelin-kayınvalide ilişkisini yönetmeleri yetmez aynı zamanda görümceleri ve epleri gibi diğer akrabaları ile olan ilişkileriyle de sağlıklı ilişkiler kurmaları gerekir. Zira bir ailede birçok ilişki bulunmaktadır. Evlilik, iki kişi arasında olsa da aile sadece iki kişilik bir grup değildir. İki kişi evlendikten sonra iki sade insan, iki aile olmaktadır. Bu hâliyle gelin olan bir kadın, aile içinde yaşanan çeşitli ilişkileri iyi idare etmeli ve her bir aile üyesiyle dostça yaşmalıdır.

Gelin-kayınvalide ilişkisi perspektifinden bakıldığında, araştırmaya katılan birkaç kadın ve kayınvalidesi arasındaki din kültürü, düşünceleri, kültürel farklılıkları veya yaşam tarzları vb. birkaç yönde yaşanan farklılıklardan dolayı küçük çatışmalar ve hoş olmayan olaylar (K1, K3, K10, K21, K26) yaşanmasına rağmen bu kadınların çoğu, kayınvalidesiyle arkadaşça

yaşayabilmektedirler. Bu, Türk erkekleriyle evlenmiş Çinli kadınların çoğunun Türkiye'deki aile hayatlarında gelin-kayınvalide olarak aralarındaki ilişkide neredeyse hiç çatışmayla karşı karşıya gelmedikleri anlamına gelir (K2, K4, K5, K7, K8, K10, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K22, K23, K24, K25, K27, K28).

“Ben Gelin-kayınvalide sorunu yaşamadım, çünkü kayınvalidemlerle beraber yaşamadım, biz farklı şehirde yaşıyoruz. Biz sadece bayramlarda ve tatillerde eşimin memleketine gidiyoruz. Her defa onlara gittiğimde bana bir misafir gibi çok iyi ve nazik davranıyorlar” (K2).

“Kayınvalidem ile Ankara'da yaşıyor olsak da ayrı yaşıyoruz, evimize ara sıra geliyor ama kayınvalidemle iyice anlaşıyoruz, aramızda herhangi bir şekilde tartışma, çatışma falan yok” (K8).

Sanırım kayınvalidemle aramızdaki ilişki çok iyi, kayınvalidem beni seviyor, benden fazla beklentisi yok ve talebi de yok, oldukça mutluyum. Aslında biz ve kayınvalidem ayrı ayrı yaşıyoruz, ama mesela, hasta olduğumda kayınvalidem bana bakmak için evime gelir, birbirimizi oldukça iyi anlaşıyoruz, aramızda herhangi bir çatışma olmadı ve hepimiz çok uyumluyuz (K19).

Birçok Çinli kadın, kayınvalidesinin ona kendi kızı gibi davrandığını ifade etmiştir (K4, K12, K14, K19, K22, K23, K24). Örneğin bunu K4, şu sözlerle dile getirmiştir:

“Kayınvalidemler bana kendi kızı gibi sevgi dolu bir şekilde davrandılar, evlendikten sonra yaklaşık on yıl kayınvalidemlerle yaşadık. Birlikte yaşadığım sürecinde kayınvalidemler ev işlerini yapmama ve çocuklarına bakmama yardım ettiler, aramızda hiç hoş olmayan şeyler olmadı” (K4).

Çinli kadınların görüşmeleriyle ya da epleriyle olan ilişkileri dahil diğer akrabalık ilişkilerine baktığımızda birçok Çinli kadın, Türk eşinin akrabalarıyla uyumlu bir şekilde geçinmekte, bayramları kutlamak için birbirlerini ziyaret etmekte veya telefon görüşmeleri yapmaktadırlar. Örneğin K2, bunu “Sanırım eşimin akrabalarıyla ilişkilerimiz nispeten nazik ve kibar bir durumda. Mesela bayramlar sırasında eşimle memleketine gidip ailesini ziyaret ediyoruz, sonra onunla veya ailesiyle akrabalarını ziyaret etmeye gidiyordum” sözleriyle ifade etmiştir. Aynı konuda K9

Eşimin akrabaları oldukça iyidir ve onlarla iyi ilişkilerim vardır. Genelde herkesin kendi işi olduğu için birbirimizi sık sık ziyaret etmiyoruz. Ama eşimin kardeşleri bayramlarda ebeveynlerini görmeye geldiklerinde evimize geliyorlar ve biraz oturuyorlar. Bazen işimiz varsa, birbirimizi telefon ederiz. Ayrıca, Kurban Bayramı gibi bayramlarda veya tatillerde ailemle eşimin akrabalarını ziyaret ederim.

demiştir. Bundan başka Çinli kadınların büyük bir kısmı, görümceleriyle ya da eilteleriyle iyi anlaşmaktadır. Örneğin K3'ün küçük görümcəsi, kendi kardeşine söyleyemediği sırlarını onunla paylaşmış; K5'in görümcəsi, bir sorunla karşılaştığında sıklıkla ondan yardım istemiş; K12'nin görümceleri, ona kendi kız kardeşleri gibi davranmışlar; K13 ve K25, ailesiyle ve eşinin ablalarının aileleri ile birlikte tatile gitmişlerdir. Yine K1'in eilteleri, Türkçe pratik yapması için onunla sık sık konuşmuş ve Türkçeyi öğrenmesine yardım etmişler; K11 de eiltisiyle sık sık çay- kahve içmiş ve sohbet etmiş; K17, zaman zaman eilteleriyle alışverişe gitmiş; K19'a da eilteleri sık sık yardım etmişlerdir.

Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışma, Türk erkekleriyle evli olan ve Türkiye'de yaşamakta olan Çinli kadınların Türk aile yapısı içerisinde yaşadıkları toplumsal cinsiyet rollerini Türk ve Çin kültürleri açısından benzer ve farklı yönleri ile nasıl betimlediklerini araştırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma yönteminin derinlemesine görüşme tekniğiyle veri toplanan bu araştırmada toplanan verilerin analizi, MAXQDA 20 programı ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın katılımcı grubunu teşkil eden Çinli kadınların büyük kesimi; 30-45 yaşları arasında, Türk eşleriyle çekirdek aile tipinde ilk evliliklerini yapmış, en az ön lisans düzeyinde eğitim görmüş eğitim düzeyi yüksek, profesyonel meslek sahibi kadınlardır.

Ayrı bir kültürde yetişmiş ve sosyalleşmiş bulunan Çinli kadınlar, Türk erkekleriyle evlendikten sonra Türk kültürü içerisinde toplumsal cinsiyet rollerini oynamak zorunda kalmışlardır. Genel olarak geleneksel kültürlerde evlenen kadının eşlik, annelik, akrabalık rolleri vurgulanmakta; ona ev işleri yapma, çocuk bakma, eşyle ve akrabalarıyla ilgilenme gibi rolünün gerektirdiği sorumluluklar yüklenmektedir. Cumhuriyet öncesi Türk toplumunda ve 1949 yılı öncesi Çin toplumunda da kadının bu cinsiyet rolleri vurgulanmıştır. Zamanla değişen toplumsal, kültürel şartlar, toplumlarda gerçekleştirilen yasal ve kurumsal düzenlemelerle Çin ve Türk toplumlarında da kadının toplumsal cinsiyet rolü ve statü tanımlamalarında değişiklikler ortaya çıkmıştır. İlgili literatürden de görüldüğü üzere, Türk toplumunda kadın-erkek eşitliği yönünde bütün yasal ve kurumsal düzenlemelere ve eşitlik yönündeki değişim eğilimine rağmen kadınların istihdama ve aile içi kararlarına katılım oranları, erkeklerle eşit düzeye gelememiştir. Kadının toplumsal cinsiyet rolleri konusunda ataerkil değerlerin kadına ev içi, erkeğe ev dışı rolleri tanımlaması, azalma eğilimine rağmen devam etmektedir.

Türk erkekleriyle evli olan Çinli kadınlar, çalıştıkları sürece eşleri olan Türk erkekleriyle ev içi işleri ve alınan kararları paylaştıklarını, dengeli bir iş bölümü içerisinde ev işlerini paylaştıklarını ifade etmişlerdir. Bir kısmı eşinden de fazla gelire sahip olan kadınlar; aile bütçesine katkıda bulunmakta, alınan kararlarda

da eşit düzeyde söz sahibi olmaktadır. Bu konudaki betimlemeleri, literatürdeki Çin ve Türk toplumlarında kadının toplumsal cinsiyet rolleri ve kararlara katılımı açısından görülen eşitlik yönünde değişme eğilimine uygundur.

Türkiye’de yaşayan Türk erkekleriyle evli bulunan Çinli kadınların bir kısmı, Koronavirüs salgını nedeniyle işlerini kaybetmiş olduklarından evde ev hanımlığı rolünü oynadıklarını belirtmişlerdir. Bir ev hanımı olarak çocuklarına bakmak, yemek pişirmek, temizlik yapmak ve aile hayatını yönetmek gibi evdeki işler, bu kadınların temel aile sorumlulukları olmuştur. Bu durumdaki kadınların ev işlerinin çoğunu veya tamamını gönüllü veya gönülsüz olarak üstlendikleri tespit edilmiştir.

Türk erkekleriyle evli olan ve Türkiye’de yaşamakta olan Çinli kadınların annelik rollerine çok önem verdikleri ve bu rolü vurguladıkları tespit edilmiştir. Eğitimi ve mesleği ne olursa olsun çocuklarının iyi bir insan olarak topluma katılmaları, onlar için ilk planda gelmektedir. Katılımcı gruptan kadınların bir kısmı anne olduktan sonra çocuğuna bakmak, onu sağlıklı yetiştirmek, ona iyi bir eğitim aldirmek için işini bırakıp ev hanımı rolünü oynadığını, bir kısmı da evden de yürütebileceği daha alt düzeyde bir işi yürütmeye başladığını belirtmiştir.

Türkiye’de yaşayan Türk erkekleriyle evli kadınların akrabalık rolleriyle ilgili betimlemelerine bakıldığında; çekirdek aile kurmaları, Türkçeyi kullanmadaki eksiklikleri ve Türk akrabalık örüntüsünün onlara avantaj sağladığı görülmektedir. Türk kültüründe iki kişi evlenir ancak bu iki kişi, birbirlerinin tüm aileleriyle akrabalık ilişkisi içine girer. Gelin-kayınvalide ilişkisi açısından bakıldığında katılımcı gruptan birkaç kadın ve kayınvalidesi arasında din kültürü, düşünceleri ve yaşam tarzlarındaki farklılıklardan dolayı küçük anlaşmazlıklar yaşanmasına rağmen katılımcıların büyük bir kısmı, kayınvalidesiyle arkadaşça/dostça yaşamakta olduklarını ifade etmiştir. Yine Çinli kadınların görünceleri ve epleriyle olan akrabalık ilişkilerine bakıldığında birbirleriyle sık sık haberleşmekte, yardımlaşmakta ve dostluklarını sürdürmekte oldukları ve uyumlu bir şekilde ilişkilerini sürdürdükleri dikkat çekmektedir.

Görüldüğü üzere Türk ve Çin toplumlarında kadının toplumsal cinsiyet rolleri konusunda birçok faktörün etkisiyle ve derece farkıyla birlikte eşitlikçi yöndeki eğilim artmakta; eşlik, annelik ve akrabalık rolleri gibi toplumsal cinsiyet rollerini oynarken farklı anlayışlar ortaya çıksa da uyum sağlanmaktadır.

Kaynakça

- Altun, N. ve Dinç, A. (2016). Yabancı Gelinlerin Türk Ailesi İçindeki Yerine Sosyolojik Bir Bakış(pdf.), *Mart 25-27, Halk Kültüründe Aile Uluslararası Sempozyumu*: <https://www.academia.edu/25173459/>.
- Akın, A. (2007). Toplumsal Cinsiyet (Gender) Ayırıcılığı ve Sağlık. *Toplumsal Hekimliği Bülteni*, 26(2), 1-9.
- Bao, J. (/ 鲍静) (2013). *Kadınların Siyasete Katılımı: Toplumsal Cinsiyete Bir Sorgulanma (/ 女性参政: 社会性别的追问)*. Pekin: Renmin Üniversitesi Yayınevi (/北京:中国人民大学出版社).
- Bingöl, O. (2014). Toplumsal Cinsiyet Olgusu ve Türkiye’de Kadınlık, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(Özel Sayı I), 108-114.
- Chan, O. (2017). “*Daughter (-in-law) of Turkey*”: *An Account of International Marriages from South East Asian Women in Istanbul* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Sabancı University, İstanbul.
- Connell, R. W. (1987). *Gender and Power: Society, the Person and Sexual Politics*. UK: Polity Press.
- Çelebi, N. (1990). *Kadınlarımızın Cinsiyet Rolü Tutumları*. Konya: Sebat Ofset.
- Çolakoğlu, S. (2012). Türkiye-Çin İlişkileri: Tek Taraflı Aşk mı? *Ortadoğu Analiz*, 4(45), 53-66.
- Deniz, A. ve Özgür, E. M. (2013). Antalya’daki Rus Gelinler: Göçten Evliliğe, Evlilikten Göçe. *Sosyoloji Dergisi*, 3(27), 151-175.
- Du, F. (/ 杜芳琴) (1988). *Kadın Kavramlarının Evrimi (/ 妇女观念的衍变)*. Zhengzhou: Henan Halk Yayınevi (/郑州:河南人民出版社).
- Erdentuğ, N. (1956). *Hal Köyü’nün Etnolojik Tetkiki*. Ankara: Ankara Üniversitesi D.T.C.F Yayını.
- Erkeç, Ü.F. (2017). Evlilik Yoluyla Kadın Göçü ve Türkiye’de “Rus Gelin”lerin Durumu. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 1(2), 21- 43.
- Freedman, J. L., Sears, O. D., ve Carlsmith, J. M. (1989). Cinsiyet Rollerini (A. Dönmez, Çev.). *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22(2), 687-723.
- İKV. (2019). *AB Katılım Sürecindeki Türkiye’nin Kadın İstihdamı Karnesi*. İstanbul: İktisadi Kalkınma Vakfı Yayını.
- Kıray, M. B. (2000). *Ereğli- Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Kasabası*. İstanbul: Bağlam Yayını.
- Kongar, E. (1972). *İzmir’de Kentsel Aile*. Ankara: Türk Sosyal Bilimler Derneği Yayını.
- Li, J. (/ 李娟). (2013). Konfüçyüsçülük Düşüncelerinde Cinsiyet Farklılıkları ve Rol Konumlandırma (/ 儒家思想中的性别差异和角色定位). *Yunnan Sosyal Bilimler (/ 云南社会科学)*. 1, 61-65.

- Liu, A.Y., Tong, X. ve Fu, W. (刘爱玉, 佟新, 付伟). (2015). Çift Ücretli Ailelerde Ev İşinin Cinsiyete Göre Bölünmesi: Ekonomik Bağımlılık, Cinsiyet Algısı veya Duygusal İfade (双薪家庭的家务性别分工: 经济依赖、性别观念或情感表达). *Toplum Dergisi (社会)*, 35(2), 109-136.
- Nakipbayeva, Z. (2020). *Umutların ve Hayal Kırıklıkların Sosyo-Kültürel Arka Planı: Türk Erkekleriyle Evlenen Kazakistanlı Kadınların Evlilik Memnuniyeti Üzerine Nitel Bir Çalışma* (Basılmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- Scott, J. W. (1986). Gender: A Useful Category of Historical Analysis. *The American Historical Review*, 91(5), 1053-1075.
- Shen, Y.F. (沈奕斐). (2005). *İnşa Edilen Kadın--- Çağdaş Toplumsal Cinsiyet Teorisi (被建构的女性——当代社会性别理论)*. Şangay: Şangay Halk Yayınevi (/上海: 上海人民出版社).
- TADA. (2010). *Türkiye’de Aile Değerleri Araştırması*. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü.
- Terzioğlu, F. ve Taşkın, L. (2008). Kadının Toplumsal Cinsiyet Rolünün Liderlik Davranışlarına ve Hemşirelik Mesleğine Yansımaları. *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(2), 62-67.
- TNSA. (2013). *Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Nüfus, Etütleri Enstitüsü Yayını.
- TNSA. (2018). *Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü Yayını.
- Tong, X. (佟新). (2011). *Toplumsal Cinsiyet Çalışmalarına Giriş (2. Baskı) (社会性别研究导论(第2版))*. Pekin: Pekin Üniversitesi Yayınevi (/北京: 北京大学出版社).
- Vatandaş, C. (2007). Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı. *Sosyoloji Konferansları*, (35), 29-56.
- Wang, J. L. (王金玲). (2009). Aile Gücünün Cinsiyet Modeli: Eşitsizlik Mi Yoksa Çok Boyutlu Ağ Dağılımı Mı? (家庭权力的性别格局: 不平等还是多维度网状分布?) *Huazhong Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Dergisi (Sosyal Bilimler Baskısı)*, (/华中科技大学学报(社会科学版)), 23(2), 62-68.

